

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

▲

▼

**STUDENTŲ
MOKSLINĖS VEIKLOS
LXXV
KONFERENCIJA**

▲

▲

Vilnius, 2023 m. gegužės 15–19 d.
PRANEŠIMŲ TEZĖS

*Leidinį sudarė VU MF Mokslo specialistė
dr. Simona KILDIENĖ*

Mokslo komitetas:

Prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė
Doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
Prof. dr. Vaiva Hendrixson
Doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
Prof. dr. Nomedas Rima Valevičienė
Prof. dr. Eglė Preikšaitienė
Dr. Diana Bužinskienė
Prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
Doc. dr. Saulius Galgauskas
Prof. dr. Eugenijus Lesinskas
Doc. dr. Valdemaras Jotautas
Prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas

Dr. Ieva Stundienė
Prof. dr. Marius Miglinas
Doc. dr. Birutė Zablockienė
Inga Kisielienė
Prof. dr. Violeta Kvedarienė
Dr. Žymantas Jagelavičius
Prof. dr. (HP) Edvardas Danila
Doc. dr. Kristina Ryliškienė
Dr. Gunaras Terbetas
Prof. dr. Alvydas Navickas
Doc. dr. Rima Viliūnienė
Prof. dr. Sigita Lesinskienė

Doc. dr. Sigitas Ryliškis
Doc. dr. Vytautas Tutkus
Dr. Danutė Povilėnaitė
Doc. dr. Sigita Burokienė
Dr. Agnė Abraitienė
Prof. dr. Pranas Šerpytis
Prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
Prof. dr. Vilma Brukienė
Dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
Doc. dr. Marija Jakubauskienė

Organizacinis komitetas:

Martyna Sveikataitė
Rafal Sinkevič
Gintarė Zarembaitė
Alicija Krasavceva
Karina Mickevičiūtė
Jogailė Gudaitė
Emilis Gegeckas
Auksė Ramaškevičiūtė
Tautvydas Petkus
Kristina Marcinkevičiūtė
Melita Virpšaitė

Gabrielė Lisauskaitė
Rosita Reivytytė
Kamilė Čeponytė
Šarūnas Raudonis
Monika Rimdeikaitė
Inga Česnavičiūtė
Tadas Abartis
Rūta Bleifertaitė
Kristijonas Puteikis
Saulius Ročka
Paulius Montvila

Agnė Timofejevaitė
Augustė Lapinskaitė
Emilis Šostak
Gratas Šepetyš
Gediminas Gumbis
Erika Ališauskienė
Indrė Urbaitė
Miglė Vilniškytė
Urtė Smailytė
Gabriela Šimkonytė
Julija Bitautaitė

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2023

© Vilniaus universitetas, 2023

KOMBINUOTA PSICHOSTIMULIANTŲ IR ANTIPSICHOTIKŲ TERAPIJA GYDANT AKTYVUMO IR DĖMESIO SUTRIKIMĄ: LITERATŪROS APŽVALGA

Darbo autorė. Rūta MARČIUKAITYTĖ (VI kursas).

Darbo vadovė. Prof. dr. Sigita LESINSKIENĖ, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Psichiatrijos klinika.

Darbo tikslas. Apžvelgti kombinuotos psichostimuliantų ir antipsichotikų terapijos ypatumus gydant aktyvumo ir dėmesio sutrikimą.

Darbo metodika. Literatūros apžvalga vykdyta naudojantis *PubMed*, *ScienceDirect* ir *Cochrane Library* duomenų bazėmis nuo 2022-12-01 iki 2023-03-01, naudojant šiuos raktažodžių derinius: „ADHD“, „children ARBA adolescent“, „psychostimulants“, „antipsychotics“, „polypharmacy“. Straipsnių publikavimo laikotarpis nebuvo ribojamas, pasirinkta tik anglų kalba publikuota literatūra. 18 straipsnių įtraukti į literatūros apžvalgą. Straipsnių rezultatai buvo apžvelgti juos išskyrus į šias pagrindines grupes: kompleksinė psichostimuliantų ir antipsichotikų sąveika, šalutinis kombinuotos terapijos poveikis, skyrimo indikacijos, rizikos veiksniai.

Rezultatai. Nors per pastaruosius kelis dešimtmečius stebima auganti psichostimuliantų ir antipsichotikų polifarmakoterapijos taikymo tendencija, šiuo metu trūksta literatūros apžvalgų ar meta-analizių, kurios išsamiai nagrinėtų tokio gydymo ypatumus. Dažniausiai pateikiami epidemiologiniai duomenys apie šios polifarmakoterapijos paplitimą.

Literatūroje yra aprašomų veikimo modelių apie stimuliantų ir antipsichotikų sąveiką bei galimą jų sinergetinį efektą, visgi modeliai yra empiriniai, vaistų sąveikos mechanizmas išlieka ne iki galo suprastas. Be kompleksinio vaistų veikimo mechanizmo, aktualus nepageidaujamas polifarmakoterapijos poveikis. Yra galimi ekstrapiramidiniai, hormoniniai bei kardiometaboliniai poveikiai, todėl svarbus atsargus vaistų dozavimas bei jų nutraukimas, būklės monitoravimas ir kuo trumpesnis gydymo laikas, juolab, kad psichostimuliantai neturi reikšmingo protekcinio poveikio šalutinėms antipsichotikų reakcijoms.

Kombinuotos terapijos skyrimo indikacijos yra susijusios su komorbidinėmis būklėmis, kurių bendras paplitimas aktyvumo ir dėmesio sutrikimo atvejais svyruoja nuo 40% iki 80%. Didžiausias polifarmakoterapijos paplitimas stebimas su antros kartos antipsichotikais (ypač risperidonu) skiriant *off-label* elgesio sutrikimų, agresijos bei padidėjusio dirglumo atvejais. Rečiau – pasireiškus tokioms komorbidinėms būklėms kaip tikai, emocijų ir nuotaikos sutrikimai, bipolinis sutrikimas.

Vyresni 12-14 metų amžiaus paaugliai dėl padidėjusios elgesio sutrikimų ir agresijos rizikos bei vaikai ar paaugliai, kurie turi neigiamos vaikystės patirčių (angl.

adverse childhood events) ir auga socialinės globos namuose, priklauso padidintos polifarmakoterapijos skyrimo rizikos grupei.

Išvados. Nors kombinuota psichostimuliantų ir antipsichotikų terapija gali būti veiksminga, visgi ne iki galo ištirta šių vaistų grupių sąveika ir didelė bei nenuspėjama šalutinių reakcijų rizika skatina klinikus įvertinti naudos-rizikos santykį ir ieškoti prevencinių būdų, ypač nukreiptų į vaikus ir paauglius, kurie auga socialinės globos namuose ir/ar turi disfunkcinės šeimos bei neigiamų vaikystės patirčių.

Raktažodžiai. Vaikai ir paaugliai; aktyvumo ir dėmesio sutrikimas; polifarmakoterapija; psichostimuliantai; antipsichotikai.